

1991

NOTEN BIJ ANONYMA VIRGO

1. Ferd. Sassen, *De wijsbegeerte der middeleeuwen in de Nederlanden* (Lochem 1944)
2. Sassen, a.w. (1944), 137
3. Ibidem
4. A. Huybers, *Oud Oisterwijk* (Oisterwijk 1923), 68
5. G. Berkelmans, Graven in Oisterwijks verleden, in: Bertus Aafjes (e.a.), *Oisterwijk* (Utrecht z.j.), 14-15
6. L. Reypens, *Nog een vergeten mystieke grootheid*, in: Ons Geestelijk Erf (OGE 1928), 211
7. Huybers, a.w., over de Mariaverering in Oisterwijk. 81-116
8. Vgl. voor diverse portretten, Johanne Thiele (red.), *De minne is al*; 19 portretten van vrouwelijke mystieken uit de middeleeuwen (Den Haag 1990) en over de geschiedenis van begijnen en hun hoven in Nederland, Otto Nubel, *Mitteralterliche beginen- und sozialsiedlungen in der Niederlanden* (Tubingen 1970)
9. Johannes Thiele, De religieuze vrouwenbeweging in de middeleeuwen, in: *De minne is al* (Den Haag 1990), 12-13
10. Thiele, a.w., 13
11. Huybers, a.s., 160-170, en J.P.w.A. Smit, *Het begijnhof van Oisterwijk*, in: Bossche Bijdragen (1919), 40-55
12. J.B. Kettenmayer, *Uit de briefwisseling van eene Brabantsche mystieke uit de 16de eeuw*, in: OGE (1927), 278-293 en 370-395
13. Vgl. C.C. de Bruin, *Middeleeuwse levens van Jezus als leidraad voor meditatie en contemplatie*, in: Nederlands Archief voor Kerkgeschiedenis (LVIII 1977-78), 134-154
14. Vgl. over Maria van Hout en haar invloed, El. Moebis-Bayer, *Maria van Oisterwijk en haar kring*, in: De Kleine Meijerij (DKM 1961), 2-10; G. Berkelmans, *Het Oisterwijks archief van Maria Lignana*, in: DKM (1961), 11-16; en verder, J.B. Kettenmayer, a.w. (1927) en Johann Kettenmeyer, *Petrus Canisius und die Marianischen Kongregationen* (Wenen 1925)

15. Reypens a.w., 205, 210

16. Het al eerder aangehaalde artikel van L. Reypens (OGE 1928, 52-76, 189-213,304-341) biedt de lezer de beste kennismaking met het leven en werk van Anonyma Virgo. Van groot belang zijn verder: J. Huyben, *Nog een vergeten mystieke grootheid*, in: OGE (1928), 361-392 en A. Ampe, *Den tempel onser sielen* (Antwerpen 1968)

17. Eugenie Theissing, *Over klopjes en kwezels* (Utrecht-Nijmegen 1935), 50-53

18. Een goede inleiding in de mystieke wijsbegeerte geeft Ronaid W. Hepburn, *History of mysticism*, in: Paul Edwards (ed.), *The encyclopedia of philosophy*, 419-434, en natuurlijk ook Sassen, a.w. (1944) in zijn artikel *De middelnederlandsche mystiek*, 128-137

19. Anton Constandse, *Simon Vestdijk; de religie en het atheïsme*, in: *Het weerbarstige woord* (Amsterdam 1981), 158-160

20. Ampe, a.w. (1968), 21

21. Huyben, a.w., 391-392

22. Reypens, a.w., 323

23. idem, 59

24. Ampe, a.w. (1968), 30-36

25. idem, 103

26. idem, 111

27. Huyben, a.w., 314-315

28. Rochus Zuurmond, *God noch gebod; Bijbels-theologische notities over de brief van Paulus aan de Galaten* (Baarn 1991) en C.I. den Heyer, *Soms lijkt Paulus wel een anarchist te zijn*, in: *Trouw* (7-3-1991)

29. Huyben, a.w., 381

30. Thiele, a.w.; 24

32. Huyben, a.w., 375

33. M.R. Wielema, *Wessel Gansfort, Rudolf Agricola en het noordelijk humanisme*, in: *Geschiedenis van de wijsbegeerte in Nederland* (nulnummer 1989), 3-20 '

34. Huyben, a.w., 379

35. Carlo M. Cipolla, *Before the industrial revolution*, (London 1980), 215

37. Biografische gegevens over Nicolaas van Essche; vgl. o.m., de genoemde artikelen en boeken van Reypens, Huyben en Ampe; en daarnaast D.A. Stracke, *Mededelingen over Nicolaas van Essche*, in: OGE (1951) 59-90, waarin Stracke de rechtmatige schrijfwijze van Van Essche aantoot; A. Ampe, *Kritische kanttekeningen bij de evangelische Peerle*, in OGE (1951), 159-175; P. Grootens, *Onbekende brieven van Nicolaus van Essche en Arnold Jans aan het licht gekomen*, in OGE (1957), 51-71; en A. Huybers, *Nicolaas van Esch* in a.w. 160-170. Veel gegevens zijn gebaseerd op oude biografiën over Van Essche, zoals Arnoldus Jans, *Vita Nicolai Esschii* (Diest 1580) en vertaald door Gilbertus Ghybels, *Het leven van den eerwuerdighen vaeder mijnheer nicolaus van Esch* (Leuven 1713); P.F.X. de Ram, *Vinerabilis Nicolai Esschii vita et opuscula ascetica* (Leuven 1858); F.J.E. Raymaekers, *Notice historique sur le beguinage de sainte-catherine a Diest* (Gent 1862) en *Het kerkelijk en liefdadige Diest* (Leuven 1870). Voor een goed overzicht van de voornaamste literatuur mag ik nog even verwijzen naar G. Axters, *Nicolaus Esschius*, in: Nationaal Biografisch woordenboek (Brussel 1964), 477-480.

38. vgl. Jacques Le Goff, *De woekeraar en de hel* (Amsterdam 1987)

39. Huybers, a.s., 162

40. Ton Kappelhof, *Armenzorg in Den Bosch* (Utrecht 1983), 10

41. Huyben, a.w., 163-164

42. Ampe, a.w. (1951), 164

43. idem, 169

44. Smit, a.w. en Berkelmans, a.w. (1961)

45. Arnpe, a.w. (1951), 174

46. Reypens, a.w., 200

47. Ampe, a.w. (1951), 167

48. Reypens, a.w., 65

49. idem, 190

50. idem, 191

51. Voor een overzicht van zijn belangrijkste werken, zie Axters, a.w.

52. Huyben, a.w. 364-365

53. Stracke, a.w., 74, Huyben a.w., 376-377 en vgl. von Tapper

54. Axters, a.w., 478

55. Huyben, a.w., 168

56. Stracke, a.w. 71

57. Huybers, a.w., 146-159

58. Grootens, a.w., 54-71

59: vgl. onder meer de Oisterwijkse publicist Emile Verviers, *De kentering in het materialistische denken* (Oisterwijk 1927), 151-152. Verviers ziet in Kardinaal De Berulle de kerkleider die de 'moderne gedachte' in het katholieke regime introduceerde. De invloed van Nicolaas van Essche moet hem echter onbekend zijn geweest.